

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
освітньої компоненти
«Діагностична практика (виробнича)»
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Логопедія. Спеціальна психологія.
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Освітньо-професійна програма: Логопедія.
Спеціальність: А6 Спеціальна освіта
Галузь знань: А Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти: I (бакалаврський) рівень

Викладач (і)	СИЗКО Ганна
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=4466
Контактний тел.	+38 (096) 6276600
Е-mail викладача:	sizko71108@gmail.com
Графік консультацій	середа: 16.00 п'ятниця: 13.00

Семестр: 5(денна), 5(заочна).

Мова навчання: українська, англійська

Ключові слова: психолого-педагогічна діагностика, особи з особливими потребами, інклюзивна освіта; спеціальна освіта.

Зміст діагностичної практики (виробничої) є важливою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» освітньо-професійної програми «Логопедія. Спеціальна психологія». Вона має надати здобувачам вищої освіти необхідних знань, методів та навичок для здійснення діагностичної роботи з особами з особливими освітніми потребами, їх батьками та залученими фахівцями. Дозволяє здобути необхідний досвід та вміння працювати з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами, знаходити індивідуальний підхід до кожного, добирати необхідні методи діагностики. Вона також сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінь взаємодіяти з батьками та іншими фахівцями, що покращує якість надання освітніх послуг. Під час практики здобувачі вищої освіти також отримують досвід роботи в сучасних умовах, що допомагає підготуватися до викликів сучасного освітнього середовища та впровадження інноваційних підходів у спеціальну освіту. Допомагає здобувачам вищої освіти набути впевненості та компетенцій для роботи з особами з особливими освітніми потребами, що стане основою для успішної професійної діяльності після закінчення закладу вищої освіти. Проводиться в різних закладах та умовах, що дозволяє здобувачам вищої освіти отримати різноманітний досвід та виробити адаптивні навички для роботи з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами для ефективної та компетентної роботи в сфері спеціальної освіти.

Мета практики: озброєння здобувачів вищої освіти сучасними методами та формами діагностичної роботи в галузі спеціальної освіти, а також формування в них практичних навичок і умінь проводити дослідження та комплексну діагностику порушень у осіб з особливими освітніми потребами. Практика зорієнтована на виховання потреби здобувачів вищої освіти у систематичному оновленні своїх знань і творчому застосуванні їх у практичній діяльності в сучасних виробничих умовах. Крім того, здобувачі вищої освіти повинні опанувати навичками планування та проведення діагностичної роботи, а також вміння правильно використовувати діагностичний інструментарій.

Завдання практики спрямовані на:

- уточнення, закріплення та поглиблення теоретичних знань, які були здобуті під час вивчення освітніх компонентів освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”, з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей труднощів у осіб з особливими освітніми потребами;
- застосування теоретико-методологічних знань з логопедії, спеціальної педагогіки і спеціальної психології, а також знань суміжних наук у практичній роботі з особами з особливими освітніми потребами;
- здійснення спостережень за особами з особливими освітніми потребами та налагодження комунікації з ними та їх батьками на основі диференційованого та індивідуального підходу;
- організація і проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами, аналіз результатів і діагностика виявлених відхилень; проведення діагностичної оцінки навчальної (пізнавальної) діяльності дитини з особливими освітніми потребами, визначення рівня сформованості знань, вмінь, навичок відповідно до навчальної програми або основних критеріїв формування вмінь і навичок;
- проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб; обговорення узагальнених результатів комплексної оцінки; планування і проведення методично обґрунтованих і адекватних ситуацій з використанням словесного матеріалу, наочних та технічних засобів, сучасних комп'ютерних технологій, програм для діагностики;
- організація співпраці з іншими фахівцями та батьками/опікунами осіб з особливими освітніми потребами, володіння культурою спілкування, його формами, способами та засобами;
- сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами; заповнення відповідної документації і пропаганда знань зі спеціальної освіти;

- проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Діагностична практика (виробнича) триває впродовж **4 тижнів** – для денної форми навчання та **2 тижнів** – для заочної форми навчання. Вона охоплює спостереження та активне долучення до діагностичної роботи практичного психолога, вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, консультанта ІРЦ із особами з особливими освітніми потребами в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ. Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують **функції практичного психолога, вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, консультанта ІРЦ (або іншого фахівця)**, що дозволяє їм активно спостерігати, ознайомлюватися та долучатися до діагностичної роботи з особами з особливими освітніми потребами; продовжує формування у здобувачів вищої освіти стійкого інтересу до діяльності фахівців в сфері спеціальної освіти.

Режим роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Оскільки основним пріоритетом в умовах дії воєнного стану залишається безпека всіх учасників освітнього процесу, то здобувач вищої освіти, за необхідності, може проходити практику частково чи повністю з використанням технологій дистанційного навчання, погоджуючи графік своєї діяльності з провідними фахівцями закладу/установи, за яким(ою) закріплені.

Методичне керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри прикладної психології та логопедії. Практична діяльність здобувачів вищої освіти здійснюється за **індивідуальним планом** (Додаток 2), який розробляється кожним здобувачем вищої освіти перед практикою і затверджується викладачем кафедри, відповідальним за її проведення. Хід і результати роботи фіксуються у **щоденнику** практики (Додаток 3), у якому фіксують необхідну інформацію для виконання завдань практики та висвітлюють хід їх виконання відповідно до індивідуального плану проходження практики.

Після проходження практики організовується її обговорення спільно з керівником практики та на **звітній конференції**.

Діагностична практика (виробнича) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей** та **результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, з'ясувати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РНУ19. Застосовувати у професійній діяльності медико-біологічні знання, клінічні підходи до визначення обмежень функціонування та освітніх труднощів осіб з особливими освітніми потребами задля забезпечення ефективного корекційного впливу.

РНУ20. Застосовувати у професійній діяльності знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Ця практика допоможе здобувачам вищої освіти отримати практичні навички і уміння, необхідні для ефективної роботи в галузі спеціальної освіти та діагностики осіб з особливими освітніми потребами.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

1. Брати участь у настановних та підсумкових методичних конференціях із питань практики.

2. Під час проходження практики виконувати правила внутрішнього розпорядку, розпорядження адміністрації закладу та керівників практики.

3. Під час проходження практики приділити увагу наступним питанням:

- специфіка освітнього закладу, його статусу, матеріальній базі, науково-методичному та кадровому забезпеченню, а також організаційно-правовому забезпеченню функціонування закладу (правові, регламентуючі акти, положення, устави, накази, інструкції);
- особливості закладу: штат, наявність кабінету, розклад роботи служби, визначення функціональних обов'язків фахівців, документації;
- організація взаємодії спеціалістів закладу: методи, прийоми та способи діагностики, які використовується в роботі даного закладу;
- організація професійного методичного навчання та підвищення кваліфікації усіх спеціалістів закладу.

4. Розробити індивідуальний план роботи та затвердити його у керівника практики.

5. Виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики.

6. Впродовж практики вести щоденник, в якому фіксувати результати спостережень за діяльністю фахівців, аналізувати самостійну діагностичну діяльність, свої професійні успіхи і невдачі.

7. Систематизувати матеріали практики та здати їх протягом трьох днів після її закінчення.

8. У зв'язку зі складністю безпекової обстановки в Україні, пов'язаної з активністю країни-агресора, яка виявляється у масових обстрілах та бомбардуваннях, здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня може бути важко або неможливо проходити очну практику в деяких закладах освіти. У таких обставинах їм пропонується можливість виконання практичних завдань за допомогою технологій дистанційного навчання, узгоджуючи свій графік роботи з відповідними фахівцями закладу. У разі активації повітряної тривоги, вони повинні забезпечити своє своєчасне та безпечне пересування до місць укриття. У відсутності такої опції слід дотримуватися правила «двох стін» для максимальної безпеки.

Заклад вищої освіти надає направлення на проходження практики для здобувачів і денної, і заочної форм навчання. Місце проходження діагностичної практики здобувачі вищої освіти, як денної так і заочної форм навчання, можуть обирати самостійно, керуючись такими принципами:

- заклад надає дозвіл на проходження практики і надає документи (угоду), (Додаток 11), в якій зазначаються особливості проходження здобувачем практики;

- заклад забезпечує виконання всіх завдань, передбачених планом практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст практики охоплює всі напрями діяльності практичного психолога, вчителя-дефектолога, логопеда, консультанта ІРЦ в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ. Під час її проведення здобувачі вищої освіти виконують функції практичного психолога, вчителя-дефектолога, логопеда, консультанта ІРЦ (або іншого фахівця).

1-й етап – підготовчий. На настановчій конференції аналізуються особливості проходження даного виду практики, проводиться індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти з метою розкриття специфіки проходження практики у закладах освіти з інклюзивною формою навчання. Характеризуються мета, зміст, завдання практики, надаються чіткі вказівки щодо оформлення звітної документації. Здобувачі вищої освіти одержують консультації керівника практики з приводу організації індивідуальної роботи здобувача вищої освіти, відбувається розподіл за базами практик.

2-й етап – основний. Він дає змогу упродовж 4 (для денної форми навчання)/2-х (для заочної форми навчання) тижнів виконати завдання практики, ознайомитись зі структурою в спеціальних закладах освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційних закладах або ІРЦ, з контингентом вихованців/учнів, з документацією в закладі освіти, емоційними проявами осіб з особливими освітніми потребами, спостерігати та аналізувати діагностичну роботу фахівців закладу та проводити діагностику самостійно.

3-й етап – заключний, передбачає підведення підсумків практики, оформлення звітної документації, обговорення її результатів, підготовка звіту, отримання диференційованого заліку.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ДЕННОЇ та ЗАОЧНОЇ форми навчання:

1. Знайомство з закладом та організацією роботи, адміністрацією та співробітниками:

- знайомство з адміністрацією закладу; бесіда з керівником закладу, його заступниками про особливості організації роботи закладу; характеристика їх колективу, контингенту осіб з особливими освітніми потребами; кваліфікація фахівців, які працюють в закладі, стан матеріально-технічної бази закладу, наявність пристосованих приміщень, характеристика режимних моментів тощо;

- знайомство з практичним психологом, вчителем-дефектологом, логопедом, спеціального закладу освіти (дошкільної або шкільної ланки), корекційно-реабілітаційного закладу або ІРЦ;

- огляд матеріально-технічної бази та зонування кабінетів фахівців закладу (мінімум 3-х);

- бесіда з фахівцями закладу про особливості організації діагностичної роботи з особами із особливими освітніми потребами;

- бесіда з фахівцями закладу про організацію діагностичної роботи з батьками або опікунами дітей із особливими освітніми потребами.

2. Підготовка та участь в діагностичній роботі із особами з особливими потребами:

- підбір та розробка діагностичного інструментарію для проведення діагностики дитини з особливими освітніми потребами;

- проведення психолого-педагогічного обстеження дітей з ООП, обробка результатів дослідження;

- проведення соціально-педагогічної діагностики дитини з ООП;

- проведення діагностичної роботи з батьками, що виховують дітей з ООП;
- визначення за результатами діагностики пріоритетних напрямів консультативної та корекційної роботи із дітьми з ООП та їх батьками;

3. Орієнтовні напрямки дослідження осіб із особливими потребами (Додаток 8):

- оцінка фізичного розвитку – визначення рівня загального розвитку, відповідності віковим нормам, розвитку дрібної моторики, способу пересування тощо;
- оцінка мовленнєвого розвитку – визначення рівня розвитку та використання вербального/невербального мовлення, наявності мовленнєвого порушення та його структури;
- оцінка когнітивної сфери – визначення рівня сформованості таких пізнавальних процесів: сприйняття, пам'ять, мислення, уява, увага; оцінка емоційно-вольової сфери – виявлення її здатності до вольового зусилля, схильностей до проявів девіантної поведінки та її причин;
- оцінка освітньої діяльності – визначення рівня сформованості знань, умінь, навичок відповідно до освітньої програми чи основних критеріїв формування вмінь і навичок дітей дошкільного віку. Встановлення основних причин неуспішності дитини з ООП. Діагностика дезадаптації. Діагностика готовності до навчання;
- соціалізація осіб із особливими потребами, розвиток їхньої самостійності та відповідних компетенцій;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості;
- робота з батьками або офіційними опікунами, що виховують дітей із особливими потребами.

4. Звітність та оформлення документації:

- визначення та розробка програми діагностичного дослідження особи із особливими потребами;
- впровадження програми діагностики особи із особливими потребами в роботі закладу;
- проведення експериментальних досліджень з метою добору матеріалів для написання курсової роботи;
- оформлення звітної документації;
- надання керівникові практики звітної документації для оцінювання;
- виступ з представленням результатів практики на звітній конференції.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Під час дії воєнного стану та здійснення освітнього процесу в університеті у дистанційному форматі, здобувач вищої освіти зберігає всі звітні документи в спеціалізованій папці на Google Диску. Після завершення практики та оформлення відповідних матеріалів, надсилає викладачу посилання на дану папку, надаючи безперешкодний доступ для перегляду та копіювання документації.

Оформлення і подання звітної документації:

1. Титульна сторінка (Додаток 1).
2. Індивідуальний план проходження практики (Додаток 2).
2. Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписана керівником практики, підкріплена печаткою (Додаток 5, 6).
3. Щоденник проходження практики, який містить щоденні записи про виконану роботу (Додаток 3).
4. Розгорнута програма комплексної діагностики особи з особливими потребами у співпраці з фахівцями закладу.

5. П'ять протоколів та аналітичні довідки проведеного практикантом психолого-педагогічного діагностичного обстеження осіб з різними психофізичними порушеннями, відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання (Додаток 9, 10).

6. Психолого-педагогічна характеристика на трьох осіб з особливими потребами з обов'язковими рекомендаціями щодо корекційно-розвивальної роботи (Додаток 7).

7. Діагностичний інструментарій та самостійно виготовлені наочні та дидактичні матеріали для психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими потребами (методична скарбничка). До прикладу це може бути: інтерактивна інфографіка, чек-листи для діагностики батьків, аудіоматеріали, відеоматеріали (міні-туторіали), інтерактивні вправи, розроблений власний блог, добірка електронних курсів для батьків, підкасти тощо.

8. Звіт про проходження діагностичної практики з коротким самоаналізом (Додаток 4).

9. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.

10. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання. В зв'язку з цим оцінюються:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, з підписом керівника закладу та завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики з щоденними записами виконаної роботи	0 – 10
3	Розгорнутий аналіз діагностичного обстеження дитини з особливими освітніми потребами, проведеного фахівцем	0 – 10
4	Протоколи діагностичного обстеження осіб з особливими освітніми потребами, проведеного практикантом, відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання	0 – 20
5	Розгорнутий план комплексного дослідження осіб з особливими освітніми потребами у співпраці або взаємодії з різними фахівцями закладу освіти	0 – 10
6	Психолого-педагогічна характеристика осіб з особливими освітніми потребами з обов'язковими рекомендаціями щодо корекційно-розвивальної роботи	0 – 10
7	Наочний та дидактичний матеріал для проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами (методична скарбничка)	0 – 20
8	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0 – 10
10	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото- та відеозвітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час діагностичної практики (виробничої) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Оцінювання педагогічної практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання.

Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за проходження педагогічної практики – **100**.

Сума балів	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
0-34	F

Де 90-100 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Допустив незначні неточності при підготовці аналізів результатів діагностики, незначні помилки під час відповіді на запитання на захисті практики, але вони не впливають на усвідомлення навчального матеріалу і вміння ним оперувати, характеристика оцінена на «відмінно».

78-89 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру, є незначні недоліки при підготовці звіту, при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно».

65-77 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі документи по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому є недоліки при підготовці звіту, при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно або добре».

50-64 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але при оформленні документів спостерігаються помилки, які вказують на порушення їхньої структури, недотримання методики проведення, в щоденнику недостатньо спостережень, висновків про проведення діагностики, звіт недостатньо аргументований, є помилки при аналізі результатів діагностики, у відповідях на запитання відчувається недолік знань, характеристика оцінена на «добре або задовільно».

35-49 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але є суттєві зауваження щодо їхнього оформлення, спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє розуміння організації діагностичної роботи та методики її проведення, неправильне оформлення щоденника, звіту, аналізу результатів діагностики, при відповіді на запитання допускались помилки, що свідчать про недостатнє розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку.

0-34. Здобувач вищої освіти підготував лише частину матеріалів по проходженню практики, при оформленні документації спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння діагностичної роботи та методики її проведення, відсутні або характеризуються неправильним оформленням щоденник педпрактики, звіт, аналіз результатів діагностики; при відповіді на запитання допускались грубі помилки, що свідчить про погане розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку, але в ній є зауваження щодо проходження практики, або немає характеристики і документів з практики.

Використання ШІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюються тезами щодо політики БДПУ у використанні ШІ в освітньому процесі (визначено засіданням методичної ради університету 17.10.2024, протокол № 2).

У процесі вивчення освітньої компоненти «Загальна психологія»

дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) (зокрема ChatGPT, Copilot, Perplexity, Gemini та ін.) з навчальною метою – для пошуку наукової інформації, формулювання запитань, підготовки презентацій, створення інтерактивних матеріалів (Kahoot, Quizizz, LearningApps тощо), а також для рефлексії та самоосвіти.

Разом із тим, використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності: результати, створені за допомогою ШІ, повинні бути критично осмислені, перевірені та адаптовані студентом; забороняється видавати відповіді або тексти, згенеровані ШІ, за власні без належного опрацювання; у письмових роботах рекомендується вказувати факт використання ШІ (за потреби – у примітці або списку джерел).

Викладач може використовувати інструменти ШІ для розроблення навчальних і діагностичних матеріалів, створення інтерактивних завдань, тестів, візуалізацій, а також для індивідуалізації навчального процесу та підтримки студентів у дистанційному форматі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. Київ: ДІА, 2019. 148 с.
2. Бенера В. Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум: навч. посіб. для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «ТВПК «Збруч». 2008. 560 с.
3. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник для ВНЗ / Суми : Університетська книга, 2018. 302 с.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF#Text>
5. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с.
6. Коваль, Л. В. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 100 с.
7. Компанець, Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.
8. Коваль Л. В., Компанець Н. М., Квітка Н. О., Лапін А. В., Луценко І. В. Особлива дитина в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний комплект. Київ : ФОП Симоненко О. І., 2018. 380 с.
9. Компанець Н. М. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навчально-методичний посібник. Київ: ФОП Симоненко О. І., 2018. 68 с.
10. Коробко С. Л., Коробко О. І. Нова українська школа: діагностична та корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами : навчально-методичний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2021. 160 с.
11. Лопатіна Г.О. Наскрізна програма практики ОПП «Логопедія. Спеціальна психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. Запоріжжя: БДПУ, 2023. 63 с.

12. Лопатіна Г.О. Навчально-методичний комплекс «Наскрізна програма практика» фахової підготовки студентів спеціальності 6.010105 Корекційна освіта (логопедія), 7.0101010501 Корекційна освіта (логопедія), 8.01010501 Корекційна освіта. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. 56 с.
13. Лопатіна Г. О. Логопедичний масаж та гімнастика : навчальний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 214 с.
14. Лопатіна Г. Методика навчання діалогічного мовлення дітей молодшого дошкільного віку: монографія. Бердянськ: ФОП Ткачук О. В., 2014. 254 с.
15. Митник О. Я. Організація психологічної служби: навч.-мет. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово». 2017. 128 с.
16. Ночовка В. І., Головка В. А., Тимошук О. М. Організація інклюзивного навчання в школі Київ : Шкільний світ, 2014.
17. Обухівська А Г. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій: посібник /за ред. А Г. Обухівської. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. 247 с.
18. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с.
19. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г. Панок (наук. ред.), А.Г. Обухівська, В. Д. Островська та ін.]. Київ : Ніка-Центр. 2016. 362 с.
20. Програми з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1 - 4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення : «Корекція мовлення», «Корекція розвитку» / За ред. Данілавічюте Е. А., Колупаєвої А. А., Трофименко Л. І. , Рібцун Ю. В. Чернівці : Букрек, 2017. 152 с.
21. Сербова О. В. Соціально-психологічна реабілітація дітей з порушеннями психофізичного розвитку: навчальний посібник . К. Талком: 2018. 274 с.
22. Стадненко Н.М., Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів. 2-ге вид., перероб. та доп. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2006. 36 с.
23. Четверікова, Н. В. Інклюзивний клас у школі. Психолого-педагогічні аспекти роботи педагогів. Київ : Шкільний світ, 2018. 136 с.

Додаткова

24. Лист МОН від 10.09.2019 № 1/9-571 "Щодо проведення моніторингу"
25. Наказ МОН від 21.03.2019 № 387 "Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою "Управління проектами особистісного розвитку учнів у освітньому середовищі об'єднаних територіальних громад на 2018-2023 роки"
26. Лист ІМЗО від 30.10.2018 № 1/9-656 "Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей"
27. Наказ МОН від 02.10.2018 № 1047 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами".
28. Лист МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480 "Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству"
29. Лист МОН від 05.09.2018 № 1/9-529 "Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України"
30. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-362 "Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок".
31. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 "Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р."
32. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в навчально-виховному процесі закладів освіти працівниками психологічної служби у системі освіти України у 2020/2021 навчальному році

33. Лист МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 "Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)".
34. Лист МОН від 10.09.2019 № 1/9-571 "Щодо проведення моніторингу"
35. Наказ МОН від 21.03.2019 № 387 "Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою "Управління проектами особистісного розвитку учнів у освітньому середовищі об'єднаних територіальних громад на 2018-2023 роки"
36. Лист ІМЗО від 30.10.2018 № 1/9-656 "Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей"
37. Наказ МОН від 02.10.2018 № 1047 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами"
38. Лист МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480 "Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству"
39. Лист МОН від 05.09.2018 № 1/9-529 "Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України"
40. Лист Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України від 05.02.2018 №2.5-281 "Про надання роз'яснення стосовно тривалості уроків в інклюзивних класах, функціональних обов'язків асистента вчителя". <https://base.kristti.com.ua/?p=6628>
41. Лист МОН України від 06.08.2018 №1/9-485 «Організаційно-методичні засади освітнього процесу у спеціальних закладах освіти в 2018/2019 навчальному році». <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci>
42. Лист МОН № 1/9-425 від 05.07.19 року «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65429/
43. Лист МОН України від 10.07.2019 №1/9-436 "Про методичні рекомендації з питань організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в 2019-2020 навчальному році". https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/2019/07/1_9-436.pdf
44. Лист МОН від 08.10.2019 № 1/11-8875 "Потенційним авторам щодо підготовки підручників і посібників для осіб з особливими освітніми проблемами і посібників для педагогічних працівників". https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65981/
45. Лист МОН № 1/9-302 від 04.06.20 року «Щодо надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами закладами освіти в літній період». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/74385/
46. Лист МОН від 16.06.2020 № 1/9-328 "Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини". <https://drive.google.com/file/d/1wsw5O8epRxd6cH6tBPTW6YTmKtSu4ATa/view>

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Кафедра прикладної психології та логопедії

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
ДІАГНОСТИЧНОЇ ПРАКТИКИ (ВИРОБНИЧОЇ)

(прізвище, ім'я, по батькові)

здобувача вищої освіти факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
за спеціалізацією 016.01 Логопедія

База практики _____

Термін практики _____

Оцінка _____

Керівник бази практики _____

Керівник практики _____

м. Запоріжжя, 2025

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА.

Пропонуємо орієнтовну схему заповнення щоденника педагогічної практики.

ЩОДЕННИК

З практики _____

Здобувача вищої освіти-практиканта ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету
 ___ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

Практика проводиться з „_____” по „_____” 20 _____ року

Методист практики _____

Директор (завідувач) закладу _____

Логопед (дефектолог, асистент вчителя) _____

Адреса закладу _____

Щоденник містить:

- Розклад занять, режим дня.
- Список вихованців.
- Індивідуальний план практики (по тижнях).
- Відомості про заклад, про роботу з батьками, про діагностичну, виховну, дозвілєву діяльність.
- Опис проведеної діагностичної роботи.
- Аналіз результатів діагностичної роботи.
- Аналіз результатів діагностичної роботи інших фахівців закладу.
- Результати вивчення особових справ вихованців.
- Розроблені програми досліджень дітей із ООП.

ЗВІТ

Здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

про проходження _____

_____ (назва практики)

Керівник практики _____

Методист практики _____

Схема звіту здобувача вищої освіти-практиканта**I. Практична робота.**

1. Загальні відомості про місце та час проходження практики.
2. Спостереження за діагностичною роботою:
  - а) практичного психолога;
  - б) корекційного педагога;
  - в) логопеда; інших фахівців.
3. Проведення діагностичної роботи практикантом:
  - а) обсяг діагностичної роботи, її критична оцінка:
    - чи вдалось здійснити діагностику, виявити порушення (якщо ні, вказати причину);
    - труднощі, які виникли під час планування, у підготовки та в процесі проведення діагностичної роботи та яким чином вони були подолані;
  - б) методи та методики, що використовувались в процесі діагностичної роботи;
  - в) які стимульні матеріали виготовив, її оцінка та роль для діагностики.
4. Індивідуальна та групова діагностика з вихованцями, її результати.
5. Труднощі у виконанні завдань практики та шляхи їх подолання.
6. Оволодіння уміннями та навичками проведення діагностичної роботи.
7. Загальні висновки про діагностичну роботу.

II. Методична робота.

1. Участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій та об'єднань.
2. Ознайомлення з документацією та планами роботи закладу (вказати конкретно).
3. Вивчення досвіду роботи фахівця.
4. Ознайомлення з психолого-педагогічною та методичною літературою під час практики.

III. Науково-дослідна робота.

1. Тема науково-дослідної роботи; вивчена література з теми; опис спостережень, експериментів, анкетувань за темою дослідження.
2. Теми виступив на методичних семінарах.
3. Банк педагогічного досвіду.
4. Друк тез, статей.
5. Кінцевий продукт в результаті науково-дослідної роботи (курсовий проєкт, методичний посібник, авторська гра, збірка коміксів, консультативний блог тощо).

IV. Висновки.

1. Які нові знання, уміння з'явилися завдяки діагностичній (виробничій) практиці.
2. Позитивне в організації та проведенні практики.
3. Виявлені недоліки (конкретно які) та шляхи їх подолання.
4. Пропозиції щодо підготовки, організації та проведення практики.

СХЕМА ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАКТИКАНТА

П.І.П. здобувача вищої освіти

_____ курсу, спеціальності 016 Спеціальна освіта
 ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія”
 факультету дошкільної, спеціальної та
 соціальної освіти

Термін практики: з _____ до _____

Місце проходження практики _____

- ◆ Виконання практикантом плану практики.
- ◆ Рівень теоретичних знань, практичних навичок здобувача вищої освіти.
- ◆ Які форми роботи організувались найбільш вдало?
- ◆ Які зауваження, поради, рекомендації щодо організації діагностичної роботи були отримані практикантом з боку працівників відповідного закладу?
- ◆ Ставлення практиканта до своїх професійних обов'язків, до виконання правил внутрішнього розпорядку закладу.
- ◆ Характер взаємин практиканта з фахівцем, вихованцями та їх батьками.
- ◆ Які особисті якості проявив практикант?
- ◆ Загальна диференційована оцінка за практику, нахталт «відмінно», «добре», «задовільно».

Важливо пам'ятати, що за основними правилами оформлення ділової документації, зміст характеристики на практиканта не повинен перевищувати обсягу, більшого за однієї сторінки паперу формату А 4. Наведемо орієнтовний приклад оформлення характеристики на практиканта.

Характеристика

здобувача вищої освіти 3 курсу спеціальності 016
 Спеціальна освіта
 ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія”
 факультету дошкільної, спеціальної та соціальної
 освіти БДПУ
 ППП

ППП проходила (назва практики) в (назва закладу, місто, область).

П ознайомила з особливостями діагностичної роботи фахівців закладу освіти; організаційними аспектами діагностичного процесу в ЗДО; системою організації та проектування індивідуальної та колективної діяльності дітей зі складними порушеннями в розвитку з урахуванням індивідуального та диференційованого підходу; організацією співпраці з усіма учасниками корекційно-виховного процесу; особливостями організації дослідницької діяльності.

Під час проходження практики практикантка здійснила діагностику осіб із особливими потребами, на високому рівні, виявила порушення, які потребують відповідної корекційної роботи.

П має достатній рівень теоретичної підготовки, знань методик діагностичної роботи з дітьми, систематично використовувала набуті знання, щодо особливостей організації діагностичної роботи, враховуючи особливості осіб із психофізичними порушеннями.

До своїх професійних обов'язків, правил внутрішнього трудового розпорядку ставилася з відповідальністю, сумлінно проводила роботу з пропаганди психолого-педагогічних знань серед педагогів та батьків, дотримувалася педагогічної етики.

П вмів легко та швидко встановлювати контакт із вихованцями, батьками та колегами. Під час спілкування створювала атмосферу доброзичливості. Скромна, стримана, врівноважена. На зауваження реагувала спокійно, ділову критику сприймала правильно, вказані недоліки намагалася усунути в короткий строк.

Проходження практики в корекційно-реабілітаційному закладі рекомендуємо оцінити на („оцінка”).

Підпис керівника

МП

ППП

Підпис психолога (дефектолога)

ППП

ОРІЄНТОВНА СХЕМА НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО

1. Загальні відомості про дитину та її сім'ю (прізвище, ім'я та по-батькові, рік народження, час вступу до установи).
2. Короткі дані з історії розвитку дитини. Стан здоров'я батьків. Особливості протікання вагітності та пологів. Ранній розвиток дитини в сім'ї. Захворювання та травми.
3. Сім'я дитини. Склад сім'ї. Чим займаються батьки. Матеріальні умови сім'ї. Режим дня. Взаємовідносини між членами сім'ї. Ставлення членів сім'ї до дитини.
4. Особливості зовнішнього вигляду дитини.
5. Стан слуху, зору.
6. Особливості розвитку моторики.
7. Уявлення дитини про себе і оточуючих людей (чи впізнає себе на фото, знає своє ім'я, вік, адресу, чи орієнтується у власній особистості та в оточуючому середовищі).
8. Особливості стану пізнавальних (когнітивних) психічних процесів (уваги, відчуттів, сприймання, пам'яті, мислення, уявлень, мовлення тощо).
9. Особливості ігрової діяльності. Характер гри.
10. Особливості розвитку інших видів діяльності (предметної, образотворчої, конструктивної, елементів трудової діяльності).
11. Особливості особистості (характер дитини, інтереси, взаємовідносини з дорослими, однолітками, навички самообслуговування).
12. Особливості емоційно-вольової сфери дитини (контакт з дорослими; чи зосереджує увагу на завданні; подолання посильних труднощів; мотиви діяльності).
13. Загальні висновки: найбільш характерні особливості дитини, які слід врахувати при індивідуальному підході до неї, першочергові педагогічні заходи, необхідні для підвищення ефективності вихованих впливів.

ОРІЄНТОВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі

Вивчення психолого-педагогічної готовності до навчання у школі

1. Діагностика інтелектуальної готовності за методикою Керна-Ірасека.
2. Діагностика емоційно-вольової готовності за методикою «Шифровка».
3. Методика діагностики готовності до навчання у школі дітей шестирічного віку (авторський колектив: Н.Стадненко, Т.Ілляшенко, А.Обухівська).
4. Сприймання нової інформації (світ професій, переказ оповідання, опис предметного (сюжетного) малюнка).
5. Методика Керна-Ірасека на шкільну зрілість (розуміння завдання та дія за усною вказівкою (переказ тексту, складання геометричних конструкцій за зразком, послідовність виконання дій: графічний диктант, лабіринт).
6. Орієнтування в часі (визначення часу на годиннику, диференціація пір року, частин доби).
7. Просторове орієнтування (диференціація понять «ліворуч - праворуч», «зверху - знизу», «посередині — скраю»).

Дослідження особливостей мислення /загальні види мислення

1. Порівняння двох предметів за схожістю та відмінністю ознак.
2. Вилучення зайвого предмета в ряду.
3. Знаходження пропущеного предмета в ряду.
4. Класифікація предметів за однією, двома ознаками.
5. Складання цілого з частин.
6. Узагальнення групи понять чи предметів одним словом.
7. Називання предмета за описом.
8. Послідовне розміщення трьох картинок, пов'язаних одним змістом.
9. Методика Равена на визначення загального інтелектуального рівня.
10. Методика для діагностики наочно-дійового мислення «Кубики Кооса».
11. Складання логічної мозаїки.
12. Дослідження загальної обізнаності (чому потрібно поливати квіти, для чого потрібна парасолька тощо).
13. Дослідження логічного мислення (методика «Нісенітниця»).

Психометричні методи дослідження інтелекту

1. Методика Д. Векслера.
2. Методика Дж. Равена.

Дослідження особливостей когнітивної (пізнавальної) сфери

1. Методика «Класифікація предметів» (дитячий варіант).
2. Методика «Класифікація об'єктів за двома ознаками» (лото В.Когана).
3. Методика діагностики розуміння тексту (змісту оповідань, оповідань із прихованим змістом, розуміння змісту сюжетних картин).

Діагностика особливостей пам'яті

1. Методика «Запам'ятовування десяти слів» (за О.Лурією).
2. Тест «Відтворення трьох геометричних конструкцій».
3. Методика «Розрізні картинки» (відповідно до запропонованого зразка).
4. Тест для дослідження короткочасної пам'яті (за Ю.Гільбухом).
5. Методика «Піктограма» (за О.Лурією).

Діагностика особливостей уваги

1. Тест «Коректурна проба».

2. Методика «Таблиці Шульте».
3. Знаходження двох однакових предметів у групі схожих предметів.
4. Знаходження відмінностей у сюжетних картинках.
5. Порівняння предметних зображень з еталоном форми.
6. Методика «Лабіринт».
7. Методика «Знаходження відсутнього елемента».

Дослідження особистісних особливостей, емоційно-вольової сфери

1. Дослідження самооцінки за методикою Дембо- Рубінштейн.
2. Особистісні опитувальники (Айзенк, Кеттел, ММРІ, Шмішек, Личко, Русалов, опитувальник Басса-Даркі).
3. Шкала оцінки тривожності (за Спілбергергом, Тейлором).
4. Опитувальник САН.
5. Методика соціометричного анкетування.
6. Методика Р. Жилия (міжособистісні стосунки молодшого школяра).

Дослідження особливості розвитку мови та мовлення

1. Словниковий запас (закінчення слів, антоніми, синоніми).
2. Повторення речень, групи слів (18 складів).
3. Тест для перевірки фонематичного слуху (за Ю. Гільбухом).
4. Добір слова на вказаний звук/літеру.
5. Складання речення із запропонованим словом (двома, трьома словами).

Дослідження вміння вчитися / навчованості

1. Спостереження за самостійною діяльністю дитини.
2. Спостереження за діяльністю дитини у групі, колективі.
3. Спостереження за виконанням спеціально поставлених завдань.

Дослідження особистості

1. Тест фрустрації Розенцвейга.
2. Метод незавершених речень.
3. Тест «Будинок, дерево, людина».
4. Тест «Неіснуюча тварина».
5. Тест «Малюнок сім'ї».
6. Тест «Автопортрет».
7. Кольоровий тест Люшера.

Методичний інструментарій для виявлення інтелектуальних освітніх труднощів

Методика 1. «Чого не стало?» (Модифікована методика С. Забрамної).

Мета: вивчення особливостей довільної уваги і здатності відтворювати на зоровому рівні об'єкти на основі впізнавання.

Методика 2. «Що змінилося?» (Модифікована методика С. Забрамної).

Мета: виявлення рівня та особливостей розвитку уваги, здатності запам'ятовувати і утримувати в свідомості ряд об'єктів.

Методика 3. Опосередковане запам'ятовування (модифікований варіант методики О. Леонт'єва).

Мета: 1) виявити рівень розвитку опосередкованої пам'яті; 2) вивчити особливості мислення, здатності до мовленнєвого опосередкування пізнавального завдання.

Методика 4. «Розфарбуй предмети» (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) вивчення рівня та особливостей сформованості сприймання кольору, вміння співвідносити предмет і його колір (сформованості еталонів кольору); 2) виявлення знань про кольори; 3) виявлення рівня сформованості дрібної моторики рук.

Методика 5. Вивчення сприймання форми (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) вивчення рівня та особливостей розвитку сприймання форми; 2) виявлення здатності до конструювання, сформованості предметно-практичних дій; 3) виявлення рівня сформованості дрібної моторики рук.

Методика 6. «Підбери фігуру до предмета» (модифікований варіант методики

Л. Венгера).

Мета: 1) вивчення рівня сформованості перцептивних дій; 2) виявлення здатності співвідносити предмет з еталоном, рівня сформованості знань про форми; 3) виявлення здатності до переносу засвоєної перцептивної дії в нові умови.

Методика 7. Розрізні картинки (модифікований варіант).

Мета: 1) вивчення рівня та особливостей сформованості наочно-дієво-образного мислення; 2) виявлення можливостей перцептивного моделювання; 2) виявлення здібностей до співвідношення частин і цілого та їх просторового розташування; 4) вивчення здатності до переносу дії в нові, більш складні умови при вирішенні наочно-дійових завдань.

Методика 8. «Склади коло» (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) виявлення рівня та особливостей сформованості наочно-дійового мислення; 2) виявлення здатності до переносу дії в нові умови при вирішенні наочно-дійових завдань більш складного рівня.

Методика 9. Групування предметів (модифікована методика У. Ульєнкової).

Мета: виявлення здібностей до класифікації предметів.

Методика 10. Виключення не придатних до групи предметів (модифікований варіант).

Мета: 1) дослідити здатність бачити в об'єктах їхні істотні ознаки, робити на цій основі необхідні узагальнення; 2) виявити здатність встановлювати схожість і відмінність між предметами, які сприймаються зором.

Методика 11. Встановлення причинно-наслідкового зв'язку між подіями (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) вивчення рівня розвитку здатності встановлювати причинно-наслідковий зв'язок; 2) виявлення здатності до розуміння часової послідовності подій (операція серіації).

Методика 12. Зафарбовування фігур (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) виявлення рівня та особливостей сформованості сприймання розміру (поняття «великий - маленький»); 2) виявлення здатності до переносу дії в нові умови.

Методика 14. Вивчення розуміння збереження кількості (розробка Л. Фатіхової).

Мета: 1) вивчення здатності до розуміння збереження кількості; 2) вивчення сформованості дії прямого кількісного рахування в межах п'яти на матеріалі об'ємних предметів; 3) вивчення здатності використовувати допомогу дорослого при вирішенні пізнавального завдання.

Методика 15. «Упорядкування» (модифікований варіант методики І. Аргінської).

Мета: 1) дослідження здатності дитини до впорядкування предметів за кількістю; 2) вивчення рівня сформованості дії прямого кількісного рахування; 3) виявлення здатності до переносу дії в однакові умови.

Методика 16. Вивчення здатності до розпізнавання емоційних станів (розробка Л. Фатіхової та А. Харісової).

Мета: вивчення здатності до емпатії як можливості сприймати і аналізувати емоційний стан партнера у спілкуванні, виходячи зі зроблених спостережень.

Методика 17. «Казка» (розробка Л. Фатіхової).

Мета: виявлення здатності дитини до інтерпретації та оцінки вчинків інших, вміння ідентифікувати себе з іншими (тваринами), вміння прогнозувати ситуацію залежно від скоєного вчинку, вивчення ступеня сформованості моральних інстанцій.

Методика 18. Вивчення здатності визначати емоційні стани людей у шкільній ситуації (розробка Л. Фатіхової).

Мета: вивчення вміння дитини орієнтуватися в емоційних станах учасників шкільної ситуації, виявлення здатності розуміти невідповідності в емоційних станах учасників і ситуаціях, в яких вони опиняються, інтерпретувати стан, виходячи з уявлення про ситуацію.

Методика 19. «Я і школа» (розробка Л. Фатіхової).

Мета: вивчення усвідомлення дитиною шкільного життя, рівня сформованості моральної свідомості, вміння фіксувати порушення шкільних правил і коригувати

неправильну поведінку.

Методика 20. «Неповні фігури» (розробка Е. Торренса).

Мета: визначити рівень складності уяви, ступінь фіксованості уявлень, гнучкість або ригідність уяви і ступінь її стереотипності або оригінальності.

Методика 21. «Альбом» (розробка Ш. Чхартішвілі).

Мета: оцінити ступінь вольової активності дитини при виконанні завдання.

Методика 22. «Заучування десяти слів» (розробка О. Лурії).

Мета: досліджувати процеси пам'яті: запам'ятовування, збереження і відтворення.

Методику може бути використано для оцінки стану пам'яті, довільної уваги, виснаження осіб з особливими потребами.

Методика 23. Дослідження мовленнєвої моторики.

Мета: обстеження стану загальної моторики і тонких рухів пальців рук, мимічної та артикуляційної моторики.

Методика 24. Дослідження фонематичного слуху.

Опис: система включає такі проби:

- 1) впізнавання немовленнєвих звуків;
- 2) розрізнення висоти, сили, тембру голосу;
- 3) розрізнення слів, близьких за звуковим складом;
- 4) диференціація складів;
- 5) диференціація фонем;
- 6) навички елементарного звукового аналізу.

Методика 25. Розуміння логіко-граматичних конструкцій.

Мета: виявлення нейропсихологічних механізмів розуміння логіко-граматичних конструкцій, насамперед мовленнєвих процесів, а також встановлення лінгвістичних особливостей логіко-граматичних конструкцій, які впливають на їх розуміння дітьми.

Методика 26. Методика на переказ тексту, складання оповідання за сюжетною картинкою.

Мета: виявлення нейропсихологічних механізмів особливостей переказу тексту та особливостей складання оповідання за сюжетною картинкою.

Методика 27. Методика виявлення особливостей читання.

Мета: виявлення особливостей читання (способу, темпу, розуміння і виразності).

Методика 28. Методика виявлення особливостей письма.

Опис: пропонувалися такі види письма: списування з друкованого тексту, слуховий диктант, творча робота. Класифікація помилок:

- 1 група - помилки, пов'язані з недостатністю фонематичного сприймання;
- 2 група - помилки, пов'язані з несформованістю мовного аналізу і синтезу;
- 3 група - помилки, пов'язані із заміною або змішуванням графічно подібних літер;
- 4 група - аграматичні помилки;
- 5 група - орфографічні помилки.

Методика 29. Рахункові операції.

Мета: досліджується просте рахування і рахування за групами. Досліджується назва чисел, співвідношення найменування з числом, розуміння розрядної будови числа. Досліджується зв'язок мовлення з уявленням числа, мовленнєва організація числа. Досліджується розрядна будова числа. Досліджується розуміння розрядної будови числа, місця десятків, одиниць у числі. Досліджується просторове сприймання числа. Досліджується розуміння арифметичних дій, рахування про себе. Досліджується просторове орієнтування в рахункових операціях.

Методика 30. Розв'язування арифметичних задач.

Мета: навчити учня ставити самому собі систему запитань (від запитання до умови, від умови до запитання тощо) після відповіді, на які він зможе знайти рішення; скласти план рішення.

Методика 31. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку

молодших школярів. [22] : Дидактичний матеріал: комплект А і Б (45 арк.). <http://surl.li/ctixk>

Методика 32. Психологічна готовність до навчання дітей шестилітнього віку. [22]: Картки (14 с.). <https://drive.google.com/open?id=0B4Sz5l66C1yxeXprVjRhY3ZjT0U>

Методика 33. Психолого- педагогічне вивчення відхилень в інтелектуальному розвитку дітей молодшого дошкільного віку. [17, С. 49-123]. <http://surl.li/fpfcj>

Методика 34. Психолого- педагогічне вивчення підлітків у психолого-медико-педагогічній консультації. [17].

Методичний інструментарій для виявлення мовленнєвих освітніх труднощів

Для визначення особливостей мовленнєвого розвитку особи і виявлення освітніх труднощів та відповідних бар'єрів у навчанні і взаємодії необхідно обстежити стан сформованості усного мовлення (будови та функціонування артикуляційного апарату, мовленнєвого дихання, фонетико-фонематичних та лексико-граматичних засобів мовлення, темпо- ритмічної організації мовлення), а також писемного мовлення (читання та письма).

На етапі обстеження осіб рекомендовано використовувати:

- авторські методики діагностики функціонування артикуляційного апарату та мовленнєвого дихання (Рібцун Ю., Мартинюк З.);
- авторські методики діагностики фонетико-фонематичної складової мовлення (Гривань Г. Даниленко Н., Володіно В., Малярчук А., Блінової П., Король А., Данілавичюте Е., Рібцун Ю., Соботович Є., Тищенко В.);
- авторські методики діагностики лексико- граматичних засобів мовлення (Соботович С., Трофименко Л.);
- авторську методику діагностики темпо-ритмічної складової мовлення та особистісно-емоційної сфери дітей різних вікових груп (Рібцун Ю.);
- авторські методики діагностики писемного мовлення осіб різних вікових груп (Ільяної В. Данілавичюте Е.).

Методичний інструментарій для виявлення соціокультурних труднощів

[10]. <http://surl.li/lquyfcf>

- Тест «Три оцінки».
- Методика «Зразок та правило».
- Методика «Який Я?».
- Методика «Дерево».
- Дослідження індивідуальних особливостей дітей.
- Бесіда про школу.
- Бесіда про ставлення до школи і навчання.
- Методика «Експертна оцінка адаптованості дитини до школи».

Методичний інструментарій для виявлення особливостей функціональних зорових труднощів.

- Тест «Два будинки».
- Анкета оцінювання рівня шкільної мотивації і адаптації.
- Опитувальник «Мій клас».
- Визначення міжособистісних стосунків школяра.
- Шкала самооцінювання.
- Методика дослідження самооцінки.
- Тест переплетених ліній.
- Методика «Знайди такий самий предмет».
- Методика «Чого не вистачає?».
- Методика «Які предмети заховані в малюнках?».
- Методика «Чим залатати килимок?».
- Методика «Простав значки».
- Методика «Запам'ятай та розстав крапки».
- Методика «Впізнай фігури».
- Методика «Запам'ятай малюнки».

- Методика «Лабіринт».
- Тест «Копіювання безглуздих складів».
- Методика «Знайди квадрат».
- Методика «Викладення візерунка за зразком» (модифікований варіант методики

Н.Циркун) .

- Методика «Кільця Ландольта».
- Методика «Лінеограми».
- Методика «Зигзаг».
- Тест «Квадрат і коло».
- Визначення вибірковості уваги.

Протокол до комплексної оцінки

Дата обстеження _____ ПП досліджуваного _____
 Дата народження _____ Медичний діагноз _____
 Інформація про розвиток дитини (вагітність, розвиток згідно віку, травми) _____
 Навчальні заклади (форма навчання, група, клас) _____
 Причина звернення _____
 ПП одного з батьків, № телефону _____

Когнітивна сфера**Контактність**

Увага: довільно слабка/несформована (виконує вправи обізнано) / мимовільно стійка/нестійка (виконує вправи за інтересом) / післядовільна (виконує завдання довівши його до кінця після декількох перерв) _____

Концентрація: (стійка / не стійка / розсіяна / важко перемикається / легко перемикається / відволікається / потребує активації) _____

Обсяг: достатній / знижений / вибірковість _____

Розподіл: норма / знижений / виконує декілька вправ одночасно _____

Пам'ять: стійка / механічна / зорова / короткочасна / сенсорна / довільна / мимовільна / слабо розвинена / логічна / емоційна _____

Форми запам'ятовування: логічно-образне / кількаразове повторення / асоціації / мнемотехніка / закріплення / використання декількох форм _____

За тривалістю: короткочасна / довготривала / оперативна _____

Мислення: наочно-дійове / наочно-образне / словесно-логічне / гнучке / конкретне / поверхневе / інертне (стереотипність дій, схильність до шаблону) / сповільнене за темпом _____

Форми мислення: порівняння / зіставлення / аналіз / синтез / класифікація / систематизація / генералізація / узагальнення _____

Встановлення предметно-логічних зв'язків _____

Розумова працездатність: втомлюваність / виснажливість / здатність переключення _____

Сприйняття:

Зорове/візуальне: колір / форма / розмір _____

Слухове/аудіальне _____

Тактильне/кінестетичне _____

Просторове (час, місяць, пора року, ліва/права сторона) _____

Орієнтування в просторі: знання власного тіла / відношення предметів (положення / віддаленість) _____

Інтерес до співпраці: виразний / епізодичний / поверхневий / нестійкий / потребує заохочення / відмова від виконання завдань _____

Предметно-практичні дії: передують розумовим / частково регульовані розумовим / нерегульовані / маніпулювання матеріалом _____

Темп роботи: достатній / знижений / уповільнений / низький _____

Працездатність: рівномірна / імпульсивна при збереженні працездатності / нерівномірна з елементами астенії / рівномірно повільна / перевага гальмування над збудженням _____

Використання допомоги: продуктивно / у повному обсязі / у неповному обсязі / частково / не використовує / використовує неефективно _____

Емоційно-вольова сфера

Поведінка: довільна (цілеспрямована) / імпульсивна / адекватна ситуації / психомоторна

розгальмованість / розкутість / зацікавленість / незадоволення / приступає до виконання завдань без належної орієнтації _____

Емоції: незрілі / примітивні / лабільні / невиразні / нестійкі / неадекватні ситуації _____

Міміка: сіпання повік / потуплений погляд / брак емоцій / блідність обличчя / щільно стулені губи / утягнення голови в плечі / погойдування на стільці / напруженість / інтонація (переривчастий голос, підвищена збудливість, скутість, напруженість, егоцентризм) _____

Емоційний фон: високий рівень тривожності / агресивні прояви / реакції істеричного типу / негативізм / страхи / гіперсензитивність _____

Цілеспрямованість: доводить розпочату дію до кінця / «перестрибує» з однієї операції на іншу / виконує стереотипні дії _____

Особисті якості: _____

Міжособистісні стосунки (з дорослими, однолітками): _____

Мотивація: ієрархія мотивів / пізнавальна / соціальна _____

Самоусвідомлення: особистісна та соціальна ідентифікація _____

Воля: тривалий час виконує не цікаві завдання / додання труднощів / посидючість _____

Характер інтересів: пізнавальний / шкільний / позашкільний / специфічний _____

Соціальна зрілість (готовність до співпраці з учителем, однолітками): уміє слухати / працює за інструкцією / володіє моральними та етичними нормами поведінки / знає як поводитися на вулиці, вдома / не вміє ділитися / не усвідомлює небезпеки й відповідальності _____

Оформлення аналітичної довідки за результатами дослідження.

Фіксація та аналіз результатів

Заповнюємо заготовлені бланки з протоколами дослідження: загальні дані про контингент випробуваних, склад за списком, кількість випробуваних, у тому числі хлопчиків, дівчаток.

Дані за тестом переносяться в бланк протоколу в узагальненому вигляді, фіксуються числові показники. Описується значення типових помилок (наприклад, «запізнювання» на початку й наприкінці рядка говорить про порушення переключення уваги, а випадіння і підміна зразків — про порушення оперативної пам'яті). У окремій графі можна дати словесний опис «профілю», характерного для конкретної особи.

Обчислюються рівні розвитку. Визначається «група ризику» – особи, які мають потребу в поглибленому обстеженні та проведенні корекційно-розвиткової роботи.

Обчислюється середнє арифметичне, яке визначає рівень роботи групи у ході . Ці цифри будуть використані для графічного оформлення результатів групової діагностики.

Аналітична робота, складання аналітичної довідки

Аналітична довідка складається на підставі протоколів дослідження. Бланк аналітичної довідки містить традиційно загальні дані (дата, клас, склад за списком, скільки дітей брало участь у тестуванні, з них хлопчиків, дівчаток), цілепокладаючу частину та нормативні показники.

Аналіз та фіксація результатів.

Спочатку заповнюємо протокол, де разом із числовими характеристиками виконання можна давати і якісні характеристики. Обчислюються відсоткові співвідношення (% вище норми (високий рівень), норма (достатній), нижче норми (середній, недостатній рівень). Користуючись нормативами виконання, психолог має можливість умовно розділити групу на 4 категорії. Дві останні категорії дітей становлять «групу ризику».

УГОДА № _____
на проведення практики студентів
Бердянського державного педагогічного університету

м. Запоріжжя

« _____ » _____ 2025 р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, Бердянський державний педагогічний університет, надалі — **УНІВЕРСИТЕТ**, в особі ректора БОГДАНОВА Ігоря Тимофійовича, діючого на підставі Статуту університету, і, з другої сторони, _____ (надалі **БАЗА ПРАКТИКИ**) в особі директора _____, що діє на підставі Положення, уклали між собою цю угоду на проведення практики студентів.

1. БАЗА ПРАКТИКИ зобов'язується:

Призначити для проходження практики студентів заклад —

_____ — **БАЗА ПРАКТИКИ**.

Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом й закріпити за класами, групами.

Надіслати до **УНІВЕРСИТЕТУ** повідомлення встановленого зразка про прибуття на практику студента (ів).

Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

Створити необхідні умови для використання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

Надати студентам-практикантам і керівникам практики від **УНІВЕРСИТЕТУ** можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

Забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти **УНІВЕРСИТЕТ**.

Після закінчення практики дати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

2. УНІВЕРСИТЕТ зобов'язується:

За два місяці до початку практики надати **БАЗІ ПРАКТИКИ** для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень погодити з відповідними **БАЗАМИ ПРАКТИКИ** список студентів, які направляються на практику.

Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією **БАЗИ ПРАКТИКИ** нещасних випадків, якщо вони сталися з студентами під час проходження практики.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди.

Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

Всі суперечки, що виникають між сторонами за цією угодою, вирішуються у встановленому порядку.

Угода набуває сили після її підписання сторонами і діє п'ять років згідно з календарним планом.

Угода складена у двох примірниках: по одному **БАЗІ ПРАКТИКИ УНІВЕРСИТЕТУ**.

4. Місцезнаходження сторін:

УНІВЕРСИТЕТ 71100 Запорізька обл., м. Бердянськ, вул. Шмідта, 4

Тимчасово переміщений до м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

БАЗА ПРАКТИКИ _____

Підписи та печатки:

Ректор
Бердянського державного педагогічного
університету

Директор

_____
_____
_____

_____ Ігор БОГДАНОВ

_____ ПІБ